

BAVĀRIJAS LATVIEŠU VĒSTNESIS

LATVIAN NEWS BULLETIN IN BAVARIA

Redakcija: Herzog-Rudolf-Str. 49, Munich
Editorial Office:

Iznāk reizi nedēļā
Published weekly

Nr. 4

1945. g. 8. septembrī

Minchenē

Top vienota latviešu pārstāvības organizācija Vācijā

1945. g. 15. augustā Lībekas Latvijas Nacionālās komitejas prezidenta vietnieks prof. Dr. Fricis Gulbis un bij. finansu ministrs Dr. Alfrēds Valdmānis Lībekā, veicot uzdevumu par latviešu apvienotāja organa radīšanu (1945. g. 14. jūlija Lībekas apspriedes lēmums) un izvērtējot atziņas, kas iegūtas pārrunās ar daudziem latviešu darbiniekiem, atrada, ka: 1. — nepolitisku apvienotāju organu prasa gan

driz visi latviešu emigranti Vācijā; 2. — iepriekšējās pārrunas vedušas pie pārliecības, ka vienotā latviešu pārstāvībā tagad visupirmā kārtā būtu aicināmas personas, kuras agrāko laiku politiskajā dzīvē nav piedalījušās; 3. — pie vienotas latviešu pārstāvības organizācijas būtu radāms arī padomdevējs organs ar nosaukumu Latviešu Padome, kufā aicināmas līdzdarboties cienijamas un sabiedrībā pazīstamas

personas, neatkarīgi no agrāk ieņemtiem amatiem.

Jaunajam latviešu apvienotajam organam Vācijā pirmām kārtām jāveic šādi uzdevumi: jāizkārto leģionāru jautājums; jāsavied kopā izkaisītās latviešu ģimenes, kāpēc jāpāsteidzina centrālās kartotēkas izveidošana; jāgādā ziemas novietnes; jānoorganizē latviešu bēgļu bērnu skolas; iespējamību robežās jā-sagādā latviešiem darbs.

Latvijas Sarkanajam krustam būs viena galvenā valde

Latvijas Sarkanajam krustam, kā mūs informē, turpmāk būs viena galvenā valde ar sēdekli Detmoldā (Latvian Red Cross, Wall 9, Detmold, Lippe) ar leģitīmo LSK vadību priekšgalā, proti, ar abiem LSK agrākiem vicepriekšsēžiem inž. Sprici Paegli un senātoru Jāni Kalacu. Visi līdzšinējie LSK darba vadītāji dažādos Vācijas apgabalos turpmāk darbosies par LSK apgabalu vadītājiem.

Amerikāņu atbilde LSK Heidenheimā

Latvijas Sarkanā krusta vadītājs Heidenheimā (Vürtembergā) Rob. Liepiņš augustā saņēmis Sabiedroto kafaspēka virspavēlniecības 28. jūnijā datētu atbildi uz vairākiem LSK iesniegumiem par latviešu bēgļu un latviešu leģionāru stāvokļa atvieglošanu. G-5 pārvaldes štāba priekšnieka uzdevumā pārvietoto personu dalas plkv.-lt. Alberts H. Moffits (Moffit Jr.) šajā atbildē (SHAEP/G-5/DP/2825) norāda, ka kaifa dēļ Vā-

cijā nokļuvušiem latviešiem gan nevar atzīt kādas konsulāras pārstāvniecības, bet latviešiem ir tiesības kļūt uzņēmumiem Vienoto Nāciju pārvietoto personu nometnēs vai arī, ja viņi to izvēlētos, kļūt par vācu sabiedrības locekļiem tanis pašvaldībās, kur viņi jau atrodas. Latviešiem neliks nekādus šķēršļus strādāt jebkurā darba nozarē pēc viņu pašu izvēles, nedz arī pret tiem attiecinās kādus citus īpašus ierobežojumus. Apklāto vācu uzņēmumu vai īpašumu ekspluatācijā latviešiem ir tādas pat piedalīšanās tiesības, kādas dotas visām citām pret Sabiedrotiem nekafojušo tautu pārvietotām personām. Virspavēlniecība vēl apsver LSK prasību pēc augstākām pārtikas devām arī tiem latviešiem, kas nedzivo Vienoto Nāciju pārvietoto personu pulcināšanās centros — nometnēs. Tagad vācu iestādēm aizliegts jebkurš mēģinājums piešķirt latviešiem pārtikas devas mazākos apmēros nekā pašiem vāciešiem.

— Atbildes beigās norādīts, ka Latvijas Sarkanajam krustam, kad tas vēlas sazināties ar Latvijas agrāko pārstāvību vadītājiem Vašingtonā, Londonā, Stokholmā un Vatikānā, sarakstīšanās jānodod Militārās valdības iestādēm virzīšanai pa militārās sazināšanās ceļiem uz Sabiedroto kafaspēka virspavēlniecību. LSK iesniegums par Latviešu leģionu nodots šīs virspavēlniecības attiecīgajai pārvaldei.

— Mūs informē, ka tuvākā laikā no Savienoto Valstu kafaspēka virspavēlniecības Eiropā nāks jauni noteikumi par pārvietoto personu tiesībām un aprūpi. Esot sagaidāms, ka amerikāņu armijas vai UNRRA uzturamās nometnes būs jāatstāj tām personām, kuras pēc jauniem noteikumiem nevarēs uzskatīt par „pārvietotām personām”. Personām, kas nevēlas atgriezties savā dzimtenē, arī tad paliks tiesības kļūt par vācu sabiedrības locekļiem, ar visām tām tiesībām uz pārtikas devām, dzīvokli un darbu, kādas ir vāciešiem.

Noteikumi par latviešu sabiedriskā tiesu

1. pants. Lai sargātu tautas morāli svešuma gaitās, un lai sūdzības par iekšējām nesaskaņām un sabiedriski nosodāmiem nodarījumiem nenonāktu citu tautu priekšā, bojājot mūsu tautas labo slavu, pie latviešu komitejām savstarpējo iekšējo lietu kārtošanai nodibināma latviešu sabiedriskā tiesa.

2. — Latviešu sabiedriskai tiesai piekrit lietas par pārkāpumiem pret morāli un par negodīgu rīcību savstarpējās attiecībās. Šai tiesai pakļauti visi attiecīgās Latvijas komitejas darbības rajonā dzīvojošie Latvijas pilsoņi.

3. — Tiesa sastāv no priekšsēža un divi tiesnešiem, kufus līdz ar divi substitūtiem izrauga attiecīgā Latvijas komiteja no personām, kas nav komitejas locekļi.

4. — Lietas tiesai par 2. pantā minētiem nodarījumiem līdz ar pierādījumiem var iesniegt vietējā Latviešu komiteja, nometņu komitejas vai nometņu vecākie, kā arī katra persona, pret kuru nodarījums vērst.

5. — Sūdzības saturs paziņojams apsūdzētam. Ja izrādītos, ka vajadzīga apstākļu papildu noskaidrošana un pierādījumu vākšana, tad to izdara tiesas priekšsēdis, vai pēc viņa rīkojuma viens no tiesnešiem vai arī tiesa to uzdod pašam sūdzētajam.

6. — Tiesa lietu skata cauri publiski tiesas priekšsēža noliktā laikā un vietā. Uz to aicināmi sūdzētājs un apsūdzētais, kā arī vajadzības gadījumā liecinieki. Apsūdzētā neattaisnotas neierašanās gadījumā tiesa spriež uz tās rīcībā esošo pierādījumu pamata.

7. — Lietu tiesa izšķir ar balsu vairākumu, norādot spriedumā, kādā nodarījumā apsūdzētais atzīts par vainīgu, un kāds viņam uzlikts sods, vai arī, ka sūdzība atzīta par nepierādītu un apsūdzētais attaisnots. — Spriedums ir galīgs un nav pārsūdzams.

8. — Tiesa var sodīt ar brīdinājumu, rājienu un izstumšanu no nometnes; bez tam var brīdināt sabiedrību, ka apsūdzētais atzīts par vainīgu latviešu sabiedrībai kaitīgā darbībā. Lietas, kuras tiesa saskatījusi kriminālnoziedzuma raksturu, nododamas tiesu iestādēm.

9. — Spriedumu, ar ko vainīgām piespriests brīdinājums vai rājiens, izpilda pati tiesa, bet pārējo sodu izpildīšana piekrit vietējai Latviešu komitejai, kufai arī ir tiesība spriedumus publicēt.

Sabiedriskā tiesa

Evakuējoties no Pomerānijas, Meklenburgas, Brandenburgas, Tīringijas un Čehoslovākijas, vairāk desmitūkstošu latviešu bēgļu devās uz rietumiem,

bieži vien ceļā vai agrākās dzīves vietas pametot savu trūcīgo iedzīvi. Rietumvācijas okupācijas joslas tā kļuva pārbīvētas ar iedzīvotājiem, ka bēgļiem tikai retos gadījumos izdevās atrast pa-

jumti privātos dzīvokļos, — viņi arī nespēja tādus sev irēt. Tā blakus jau agrāk deportēto latviešu civilstrādnieku kopmītnēm — barakām radās 500—3.000 cilvēku lielas bēgļu apmetnes ag-

rākās kazarmēs, fabriku ēkās un strādnieku blokmājās. Neatkarīgi no tā iestādes aiz dažādiem iemesliem spiež arī pārējos, vēl privāti dzīvojošos ārzemniekus pāriet uz oficiāli atzītiem nometnēm, lai gan šāds dzīves veids neatbilst mūsu tautas vēsturiskām tradīcijām un raksturam. Pat slāvu un ģermāņu tautām kazarme piemērota tikai īslaicīgam kafa vai darba dienesta laikam, tātad jauniem neprecētiem vīriem vai meiteņu internātiem. Turpretim latviešu bēgļu vidū, kā spaidu kārtā no dzimtenes evakuētiem, lielā vairumā ir ģimenes ar maziem bērniem un veciem cilvēkiem, kam tagad dienas un nakts jāpavada kopā saspīstās telpās, kur blakus dzīvo laudis ar dažādu

izglītību, sabiedrisko stāvokli un interesēm. Viņu dzīves līmenis šobrīd ir neapskauzami zems. Fiziski un garīgi izmucītie nometņu iemītnieki jūtas kā ieslodzītie, kas gaida Miera konferences spriedumu lietā, kufā viņiem nav zināms pat apsūdzības raksts. Nav jābrīnās, ka šādos apstākļos cilvēki dzīvo pastāvīgā garīgā depresijā, kļūst slimi, ļoti jutīgi, viegli aizkafami, nēsavaldīgi un par katru nieku apvainojami. Tā rodas personīgas dabas konflikti un sabiedriski nodarījumi, kas šādā vai tādā veidā prasa gandarījumu. Tautieši apgrūtināja vietējās un apgabalu komitejas ar sūdzībām, kufas mums nav ne laika, nedz arī iespējas izmeklēt un izspriest. Bavārijas Latvijas Nacionālā

komitejā tāpēc jau vairākkārt bija pārrunāts jautājums par goda tiesas dibināšanu šādu lietu kārtīšanai. Ka arī angļu okupācijas joslā latviešu komitejām bija jāsadufas ar šo nacionāli skauzamo parādību, redzams no tā, ka LNK Lībekā 24. jūlijā izstrādājusi noteikumus par Latviešu sabiedrisko tiesu. Bavārijas LNK tāpēc savā 31. augusta sēdē nolēma pievienoties minētam sabiedriskās tiesas statūtam un nedaudz pārstrādātā veidā to publicēt, lai dotu Dienvidvācijas latviešu nometņu vadībai un vietējām komitejām noteiktus tiesiskus principus, pie kufiem turēties, izspriežot šai statūtā paredzētos nodarījumus.

A. Šo.

Miris Pauls Kalniņš

Austrijas Foralbergā — Lustenavā augusta beigās miris viens no Latvijas sociāldemokrātu un strādnieku partijas dibinātājiem un Latvijas saimības pēdējais priekšsēdis Dr. Pauls Kalniņš. Pēc neveiksmīgā bēgšanas mēģinājuma no Latvijas uz Zviedriju pag. gada vēlā rudenī bēgļa gaitas viņu ar sievu —

sociāldemokrātu partijas pazīstamo darbinieci Klāru Kalniņu noveda uz Vācijas un no Drēzdenes uz Foralbergu. Aizgājēja dēlu — saimības bij. deputātu Bruno Kalniņu vācu „Gestapo” pēdējo reizi apcietināja pag. gada rudenī Rīgā un kopā ar citiem Latvijas pretestības frontes apcietinātiem cīnītājiem — bij. satiksmes ministru inž. Bernhardu Einbergu, bij. sūtni Ludvīgu Sēju un

prof. Konstantīnu Čaksti pārveda uz koncentrācijas nometni Štuthofā pie Dancigas. Pēc krievu ziemas ofensīvas straujā sākuma vācieši šo nometni steidzās evakuēt tālāk uz Vācijas iekšieni, pie kam Bruno Kalniņam izdevās izbēgt un nokļūt beidzot Kopenhāgenā, Dānijā, kur viņš ilgāku laiku ārstējās no izsitumu tīfa. Br. Kalniņa ģimene atrodas Zviedrijā.

LATVIEŠI MINCHENĒ

10.000 latviešu kafavīru saraksti

saņemti Bavārijas LNK centrālā kartotēkā Minchenē, Herzog-Rudolf-Str. 49. Tie ir Latvijas Sarkanā krusta (Lībekā) piesūtīti dati no kopējā latviešu kafavīru saraksta gūstekņu nometnēs angļu okupācijas joslā Vācijā. Minchenē tagad dabūjamās jaunas ziņas par 245 virsniekiem, 1.701 instruktoru un apm. 7.500 karavīriem. Bavārijas LNK Latviešu bēgļu birojs izziņas par šiem kafavīriem izsniedz pēc raksta pieprasījuma, kufā jāmin kafavīra dienesta pakāpe, vārds un uzvārds, dzimšanas laiks un vieta, agrākais arods. Pieprasījumus ar nepilnīgām ziņām nevarēs apmierināt. — Bavārijas LNK centrālā kartotēkā Minchenē sakopotas ziņas jau par apm. 25.000 latviešu bēgļiem un kafavīriem. Pēdējās nedēļās kartotēka papildināta, starp citu, ar latviešu bēgļu sarakstiem no Brukmiles (41 persona), Eichštetes-Rebdorfas (398), Kemptenas (582), Pasavas (133), Regensburgas (251), Štrasas (118), Hanavas (758), Marburgas pie Lānas (176), Vircburgas (2.582), Višbādenas (594).

Latviešu vadība Loengrīna nometnē

UNRRA's pārzināmā Baltijas valstu bēgļu kopējā ziemas nometnē Minchenē, Loengrīna ielā — „DP Center No. 1, Munich” — latviešu iemītnieki 25. aug. par nometnes latviešu vecāko ievēlēja inž. A. Berholcu, par administrātoru inž. A. Ozolu, par kultūras daļas pārzini skolas pārz. A. Spuriņu, par saimniecības daļas pārzini agr. E. Kleinbergu un par nometnes latviešu biroja vad. A. Sili. UNRRA's pārstāvji — no-

metnes vadītājs un administratīvais virsnieks latviešiem apsolīja iespējamo pretimnākšanu daudz sasāpējušo jautājumu kārtīšanā. — Visi bēgļu bērni nometnē saņēmuši ziepes, pieaugušiem tās solītas citā reizē. — Nometnēs ēku centrālā apkuri līdz ziemai salabot neizdošoties, bet visās istabās ierīkošot krāsnis. Malku nometnei jau sagatavo un sāks piegādāt. — No 27. aug. nometnes ambulance atvērtā ikdienas no pl. 9—13 un no pl. 16—18. — Kopš 21. aug. nometnes sienas avīzē „Vox unitatis” (Vienības Balss) ir arī „Jaunāko Ziņu” bij. līdzstrādnieka Valdemāra Zāmuēla sastādāmā informācija, kas tautiešiem ik dienu dod pārskatu par pasaules notikumiem un par nometnes dzīvi.

Jaunas studiju iespējas?

UNRRA's 108. komanda Minchenes mītnes („Deutsches Museum” Izaras salā, sasniedzama ar 1. vai 21. tramvaju) „D” istabā reģistrē visus studentus — ārzemniekus, kam jāizpilda anketa. Medicīnas studentiem, kas vēlas studēt Heidelbergā, ieteicams reģistrēties vistuvākā laikā. Jāreģistrējas arī latviešu studentiem, kas jau reģistrējušies Bavārijas LNK Latviešu bēgļu birojā. 5. sept. UNRRA's mītnē sasaukta mācības spēku sanāksme, pulcējoties arī studentiem, kas aizkavēti studijas turpināt. Paredzēti kursi zināšanu papildināšanai pašmācības ceļā. — Bavārijas LNK Latviešu bēgļu biroja mītnē Minchenē (Herzog-Rudolf-Str. 49) 7. sept. pl. 17.30 sanāksmē aicināti visi latviešu studenti-tes. Sniegs informā-

ciju par internacionālās studentu apvienības darbību un par studiju iespējām Vācijā.

— Bavārijas LNK Minchenes latviešu ģimnazijas dir. mag. hist. V. Bīlkins norāda, ka aizvien pieteicas jauni skolēni. Ar to ieteicams pasteigties, lai nenokavētu mācības. Drīzumā ģimnaziju pārcels uz piemērotākām telpām Loengrīna ielas nometnē, kur būs jāpāriet dzīvot arī visiem skolēniem, jo pēc UNRRA's vadības paskaidrojuma ģimnazija domāta tikai tiem skolēniem, kas dzīvo nometnē. Ierīkos internātu zēniem un meitenēm, kuŗu vecāki nevar pārnākt uz Mincheni.

— Latvijas radiofonā un sarīkojumos daudz dzirdētās latviešu tautas dziesmas skandinātājas — „Sidrabenes” saime kafa un bēgļu gaitās izklidusi. Tās diriģents Valentīns Bērzkals (Loengrīna ielas nometnē) lūdz visas „Sidrabenes” dalībnieces paziņot viņam savas adreses (Bavārijas LNK Latviešu bēgļu birojā). Lūgtas pieteikties arī jaunas interesentes, kam tautas dziesma tuva un mīla.

— Kārta Skalbes piemiņas brīdis 9. sept., pl. 15, Loengrīna ielas nometnes zālē. Piedalās Klāra Zāle, Rūta Skujīna, Minchenes latviešu koris diriģ. J. Kalnieša vadībā u. c.

— Pirmajā koncertā Minchenē Loengrīna ielas nometnē 1. sept. un UNRRA's mītnes „Līras” teātra zālē 2. sept. bija daudz klausītāju. No Kemptenas atbraukušais jaunais baritons Edgars Petrevics visiem patika. Viņš būs mīļš viesis katrā latviešu nometņu sarīkojumā.

LATVIEŠI BAVĀRIJĀ

Bavārijā var celot bez atļaujām

3. amerikāņu armijas komandieris ar pavēli noteicis, ka visām amerikāņu okupācijas zonā dzīvojošām civilpersonām tagad atļauts celot bez īpašām atļaujām pa visu 3. amerikāņu armijas

pārvaldāmo okupētās Vācijas teritoriju, proti, pa visu Bavāriju, atskaitot Līndavas (Lindau) pilsētu un apriņķi. Celotājiem joprojām jāievēro nakts kustības aizlieguma stundas. Ikvienam celotājam jābūt pēc noteikumiem pierak-

stītam savā dzīves vietā un jānēsā līdzī noteiktā reģistrācijas apliecība. Amerikāņu armijas vai UNRRA's uzturamo nometņu iemītniekiem atļauts celot tikai ar militārās valdības vai nometnes komandanta izsniegtu celo-

juma atļauju. Ceļotāju satiksme ārpus amerikāņu okupācijas zonas iespējama tikai ar īpašām atļaujām. Joprojām spēkā līdzšinējie noteikumi par automašīnu, dzelzceļu un autobusu satiksmes izlietošanu. — Mūs informē, ka pārvietotām personām, tātad arī latviešiem, gan vēl nav bijis obligāta rīkojuma par reģistrēšanos vācu policijas iecirkņos un par reģistrācijas apliecības (ar pirksta nospiedumu) saņemšanu, bet ceļotāju gaitās Bavārijā šāda reģistrācijas apliecība tomēr ir drošākā personas apliecība, ko uzrādīt amerikāņu kontroles postenim.

Latviešu teātris

Latviešu teātra trupa, kas bija apmetusies Marienbādē, vasaras vidū pārvietojās uz Veidenu un vēlāk uz Ambergu. Tani ir Nacionālā un Dailes teātra režisori Kārlis Veics un Jānis Lejiņš, aktieri un aktrises Kārlis Lagzdīns, Reinis Birzgalis, Jānis Neimanis, Nina Melnhārde, Maiga Damroze, Skaidrīte Pence un Hermīne Veica-Kope, skatuves meistars Ernests Udris un administrators Jānis Kājiņš. Kārlis Veica vadībā trupa Ambergā iestudējusi Rūdolfa Blaumaņa komēdiju „No saldenās pudeles”, kufai dekorācijās pagatavojuši Reinis Birzgalis un Jānis Lejiņš.

Teātra atklāšanas izrāde notika 18. aug. Ambergā, „Aufbauschule's” nometnē. Tani ar latviešu bēgļiem noskaidrojās arī lūgtie viesi — UNRRA's vadītāji, igauņi, lietuvieši un polu pārstāvji. Izrādē ievadīja J. Lejiņa sniegtais Fēliksa Kruzas prologs. Izrāde guva vispārīgu atzinību, un mākslinieki pēc tās saņēma skaistus ziedus. Nākošā izrāde notika vietēja sanatorijā, kur par jauko mākslas baudu pateicās arī ciltautieši, kas sanatorijā atrodas lielā vairākumā. Trešā izrāde notika atkal „Aufbauschule's” zālē, kas tāpat kā iepriekšējās reizēs bija pārpildīta līdz pedējai vietai. — Mākslinieki lolo cerības viesoties arī citās latviešu nometnēs, bet šo nodomu lielā mērā kavē pastāvošās transporta grūtības.

Gētingenā

angļu okupācijas zonā ap 200 latviešu, no tiem 80 nometnē, ko aprūpē Anglijas Sarkanais krusts. Visi latvieši te saņem īpašas papilddevu kartītes un var paši iepirkties privātos veikalos. Latviešu komitejas pr-dis tiesību filozofs doc. Lotārs Sules. Bēgļu vidū prof. T. Celms un Nacionālā teātra drāmaturģis un dir. Jūlijs Roze. No šejienes uz Gifteni pie Hannoveras nesen aizbraukuši Nacionālā teātra aktieris Uršteins ar sievu, komponists Lietiņš un Milda Zilava. — Gētingiešiem nedēļas devā iznāk 3 kg maizes, 325 g gaļas, 225 g sviesta, bet mēnesī arī 1 kg cukura. Bijusi vienreizēja cukura papilddeva — 5 kg. Bēgli dabūjuši arī lietošanas drēbes, velu un apavus.

... UN CITUR

Padomju Latvija

ar 5. augustu, kā ziņo radiofons, skan jaunā Padomju Latvijas himna, kufai tekstu devis Rokpelnis, bet mūziku komponējis Liepiņš. Vairāk dienas ildzis Padomju Latvijas rakstnieku kon-

Bad-Aiblingā

(ziemeļrietumos no Rozenheimas) UNRRA 25. aug. rīkoja DP (pārvietoto personu) koncertu. Dziedāja Arturs Priednieks-Kavars (āriju no operas „Afrikāniete”, J. Kepiša Pavasars un āriju no operas „Rigoletto”) un Viktors Stots (J. Vitola Man prātā stāv vēl klusa nakts, āriju no operas „Ieleja” un Martini „Plaisir d'Amour”). Latviešu bēgli, tātad arī DP, dejoja tautas tērpos un sekstets dziedāja „Pūt, vējiņi”. Sarīkojums noritēja labi, ieradās arī militārās valdības pārstāvis — komandants. Koncertu atkārtoja 1. septembrī. — Nacionālā teātra aktieris J. Gēmanis Bad-Aiblingā organizē latviešu drāmas trupu.

Firtā pie Nirnbergas

ap 2.500 latviešu. 18. jūlijā te ieradies viens no likvidētās Vildflekenas latviešu nometnes ešeloniem. Lielā daļa latviešu mīt skolu un kazarmju ēkās. Mazākā nometnē — DP Center Annex No. 3 — atrodas 146 latvieši. 2. sept. Firtas Sv. Pāvila baznīcā bija latviešu bēgļu svētki, kufā svētrunu teica māc. Turks. A. Kalnājs spēlēja ērģeles un vadīja Firtas latviešu jauktu kori, piedalījās arī mākslinieki A. Siliņa, A. Matīsons, A. Adamsons un V. Streips. Nošu izdevēja un mākslas aģentūras īpašs Oto Krolla organizēts, sarīkojums deva līdzekļus Firtas latviešu pamatskolas darbam.

Neinburgas apriņķi

Oberpfalcā, ziemeļaustrumos no Rēgensburgas, latvieši mīt Bodenvēras nometnē (Latvian Camp in Bodenvöhr, Kr. Neunburg, Oberpfalz). Te patvērumu atraduši publicists F. Kruša, viens no „Jaunāko Ziņu” un „Brīvās Zemes” redaktoriem Jānis Porietis, Pamiļjens no „Malienas Ziņām”, Sirmaciš' Osv. Akmentiņš.

Pasaū

UNRRA's pārzināmā nometnē 140 latviešu (Latvian Camp „Maierhofkasernē”, Passau). Lai arī telpas kazarmju ēkā, bet katrai ģimenei sava istaba. Uzturs samērā labs. Arpus nometnes privāti dzīvo daži desmiti latviešu, to

Mārburgā pie Lānas

mīt arī L.U. ķīmijas fakultātes prof. Aleksandrs Janeks un prof. Mārtiņš Strautmanis, kritike Anna Dārziņa, TP pedējais pr-ks Adolfs Šilde.

Mūsu literāti

Rakstniece un vēsturniece Angelika Gaillite dzīvo Vircburgā, rakstniece proziste Irma Grebde — Ulmas apkārtnē, kur pie Donavas mīt arī komponists Volfgangs Dārziņš. Dzejniece Velta Toma atradusi patvērumu Mannheimā, bet jūtoties tur ļoti vientuļa.

Mūsu mākslinieki

Gleznotājs Alberts Prande apmeties Austrijā, Foralbergas provincē. Reži-

vidū arī senātors L. Gubenis. Latviešu komitejas pr-dis Līgatnes papīra fabrikas techn. dir. inž. Art. Jankovskis, sekretārs vēsturnieks Skapars. Nometnes komandants Br. Čukste, kas vairākgadu pavadījis Lincas koncentrācijas nometnē. Skolotāju Sprices un Puzules vadībā darbojas pamatskolas 2 klases. — Čehoslovākijas pierobežā izkaisītās mazākas latviešu grupas uz ziemu grib turēt lielākā pulcīnā. Pasavas nometnē tāpēc aug, — no Šmīdhamas pagasta te nupat pārvietojušies vēl ap 20 latviešu.

Tislingā pie Mildorfas

nometnei ierādīta daļa no dzelzceļa viesnīcas un tuvējā baraka. Gan nometnē, gan arī privātos dzīvokļos dzīvo ap 100 latviešu un ap 40 igauņu un lietuviešu. Nometnes komandants skol. E. Paegle, palīgs J. Ozoliņš. Apkārtnes latviešu tuvējā Altētingas Latviešu komitejā pārstāv Rīgas pilsētas mežsaimniecības nod. vad. inž.-mežkopis Kārlis Auškāps, kas ir arī Tislingas nometnes padomes priekšnieks. Daudzi tautieši strādā vācu būvfīrmā, kufā tiem darbu sagādājis firmas iepirkšanas daļas vad. — Rīgas finieļu fabrikas Līgums vad. H. Bērziņš. Armijas Ekonomiskā veikala vīnu nod. vad. R. Ozols organizē galdnieku darbnīcu, kufā būs darbs vairāk latviešu galdniekiem. Tislingā mīt Rīgas tirdzniecības uzņēmuma dir. T. Pētersons, Bauskas ārsts A. Steinhards, rūpnīki J. Tane no Česim un A. Hammers no Rīgas, Sējas mežzinis J. Paegle un Lipšu mežs. P. Fridenbergas. Tautiešiem netrūkst savstarpējas izpalīdzības, nedz arī sabiedriskuma. Bija jauks Ligo vakars ar 80 dalībniekiem un tuvunāšanās sarīkojums. Abos ieradās amerikāņu garnizona komandants un citi amerikāņu kaņavīri, kas bija sajūsmināti par latviešu dziesmām, dejām un rotātām. Kam bija iespēja, tas apmeklēja arī Alpus. Garīgā dzīvē tisingieši turas kopā ar 7 km attālās Altētingas latviešiem un ar 9 km attālās Neitētingas latviešu ev.-lut. drauzi, ko apkopj māc. A. Gaļiņš.

Inž.-mežk. K. Auškāps

sors un dekorators Jānis Muncis dzīvo Hohenrīdā pie Fisenas, Bavārijā.

Mums zuduši

Tibingenā, franču okupācijas zonā, automašīnas sabraukts un miris L.U. germāņu filoloģijas doc. Kārlis Plukšs. — Reutā, Austrijā, vasaras sākumā traģiskā nāvē miris gleznotājs peizāžists Kārlis Apinis, kufa darbi izstādīti arī Savienotās Valstīs un guvuši labu vārdu. — Erfurtē, Tīringijā, 22. martā miris Gostiņu pastmeistars Jēkabs Rutkis. Pēc agrāk izteiktās vēlēšanās viņš turpat arī kremēts. — 1944. g. 23. nov. Tīringijā miris kalpakietis un L. k. o. k. pulkvežleitnants Teodors Rutulis, 1. Liepājas kājn. pulka agrākais saimniecības pr-ks.

Sproģis, dārzkopības rakstnieks un pādagogs Dindons, komponists Alfrēds Kalniņš, Mirdza Kempe-Adamsons tagad vadot leļļu teātri, komponists Jūlijs Sproģis — mācības spēks konservatorijā. Universitātē rīkotas zinātnieku dienas. Referātos lasījuši prof. Kirchenšteins, prof. Maizīte, asistents Broks u. c. Padomju Latvijas arod biedrības

apvienojot 110.000 biedru. 21. jūlijā plaši svinēta Padomju Latvijas 5 gadu jubileja. Tai par godu prof. Kirchenšteins publicējis rakstu „Laimīgā nākotne”. Aktieris Jānis Osis radiofonā nolasījis gaļu svētku poemu, kurā Staļins dēvēts par latviešu saulvedi. Propagandas un agitācijas kursus vadījis prof. Pelše. Bolševiku partijas centrālkomitejas sekretārs biedrs Kalnbērziņš atklāšanas runā žēlojies, ka trūkstot partijas aktivistu un tādēļ jārupējoties par jauniem kadriem. Uz Vācijas esot aizvesti 200.000 Padomju Latvijas pilsoņi. **LZD**

Sveicē

Mūsu bēgļi atdalīti no citiem un tagad novietoti 2 nelielās nometnēs Graubindenā un Valisā kantonā. Vēl pāris citās vietās mīt atsevišķi latvieši. Nometnēs ievietotie gaida atbrīvošanu un darbu. Mūsu oficiālie pārstāvji Šveicē dara visu, kas viņu spēkos, lai palīdzētu šiem mūsu tautiešiem.

Zviedrijā

prof. K. Strauberga vadībā nodibināta jauna organizācija — „Latviešu apvienība Zviedrijā”, kuras mītne atrodas Stokholmā, Sveawāgen. — Daudz bēgļu darbu jau samēklējuši, bet daļa joprojām dzīvo nometnēs. Jaunu laikrakstu „Latvju Vārds” par atbildīgo redaktoru paraksta Nik. Seglenieks. — Upsalā izveidojies viens no latviešu lielākiem centriem, kur pulcējušās mūsu akadēmiskās aprindas un arī daudz citi tautieši. Latviešiem te savas sānaksmju telpas, ārsta un zobārsta kabineti. — Gotlandē darba iespējas un apstākļi latviešiem labāki par cietzemi. Tā Mertebo kūdras fabrikā strādā 22 mūsu kaņavīri. Nodibināta īpaša Gotlandes latviešu biedrība ar sēdekli Visbijā. Biedrības valdē starp citiem L. Valdmanis un J. Kārkliņš. Jaunā organizācija Vilsbijā un Slite apkopj to latviešu kapus, kas miruši ceļā uz Zviedriju. — Bago nometne skaitā Vestmanlandes muižā. Te ap 100 latviešu, kas mīt jaunās, gaišās barakās. Tuvējā zviedru tautskolā sarunātas telpas, kur mācīsies latviešu jaunā paaudze. Nometnes latviešu pārstāvis J. Brūklis. — Latviešu bēgļi Zviedrijā nesen saņēmuši lielāku sūtījumu bērnu drēbju un velas. To ziedojuši angļu sabiedrība un piesūtījis mūsu sūtņis Kārlis Zariņš. **LZD**

— Stokholmā iznākušas sūtņa K. Zariņa atmiņas par Latvijas tapšanu.

Šim numuram līdzī iet literārs pielikums „Trimdā” Arveda Švābes redakcijā.

„Bavārijas Latviešu Vēstneša”

atsevišķi eksemplāri un izlikšanai latviešu komiteju mītņēs un latviešu bēgļu nometnēs dabājami pret ziedojumiem redakcijas izdevumu segšanai redakcijā, Latvijas Nacionālās komitejas mītņē Minchenē, Herzog-Rudolf-Str. 49. Turpat adresējama visa „Bavārijas Latviešu Vēstnesis” domāta korespondence un informācija. Līdzstrādniekus lūdz pieteikties, iesūtīt manuskriptus par sava apgabala, novada, nometnes vai pilsētas latviešu bēgļu dzīvi. Citur Vācijā iznākošo latviešu izdevumu redakcijas lūgtas regulāri piesūtīt apmaiņas eksemplārus (2). Ļasītāji, ja tas tehniski iespējams un parocīgi, lūgti piesūtīt amerikāņu un angļu okupācijas zonās iznākošos laikrakstus angļu, vācu vai franču valodā līdz ar Amerikas un Anglijas laikrakstiem — avīzēm un jo īpaši žurnāliem (arī vecākiem).

Dodot iespēju latviešu bēgļiem Bavārijā un arī visā pārējā Vācijā un Austrijā nodrošināties ar „Bavārijas Latviešu Vēstneša” visiem numuriem, atklāta abonementa pieņemšana. Latviešu komitejām un latviešu nometņu vadībai jāpaziņo redakcijai, cik komitejā reģistrēto vai nometnē dzīvojošo tautiešu vēlas laikrakstu abonēt. Pieteikto eksemplāru skaitu tad paredzēs arī uz priekšu, lai pēc iznākšanas ar mūsu gadījuma pastu tos varētu nosūtīt abonentu pieteicējai komitejai vai nometnei. Abonementu pieņem ik uz divi mēnešiem pret katra abonenta labprātīgu ziedojumu, no piecām vācu markām sākot. Ziedojumu kopsumma piesūtāma reizē ar abonentu skaita pieteikumu. Abonements atjaunojams vismaz mēnesi pirms iepriekšējā abonementa izbeigšanās. Par laikraksta savlaicīgu nesaiņemšanu vai abonementa pārtraukšanu tehnisku iemeslu dēļ redakcija atbildību nevar uzņemties.

ĀRLIETAS

(Pēc „The Stars and Stripes”)

Ko cilvēcei maksājis šis kašs?

Neviens vēl nezina, cik īsti šis kašs izmaksājis. Cilvēka vērtība bijusi ārpus jebkāda aplēsuma. Asinis lija Eiropā, Afrikā, Azijā un Okeanijā. Asinis uz cietzemes, asinis jūras līcos, asinis džungļos. 1.070.000 amerikāņu asinis. Tie krituši, ievainoti vai pazuduši bez vēsts savos 45 kafa mēnešos. Angļu zaudējumi visā imperijā 1.430.000 viru. Tiem jāpievieno 63.208 sievietes un 15.359 bērni no 146.760 upuriem, kufus iznīcināja vācu „zibensofensīva”, „V-1” un „V-2”. Padomju Savienības maksa 21.000.000. Francijas daļa 2.000.000. Pieskaiti 3.000.000 kiniešu. Pieskaiti 1.500.000 poļu. Pieskaiti citu drosmīgo Sabiedroto kritušos, ievainotos un bez vēsts pazudušos. Vāciešu zaudējumi sasniedz 13.000.000. Keizaram pakļautās salas vairs neapdzīvotas zaudētie 3.000.000 japāņu. Neskaitāmi civiliedzīvotāji Eiropā un citur pasaulē gājuši bojā slimību, bada un citu — paša cilvēka izsauktu nelaimju dēļ. Šo upuru gari ceļ rokas, lai arī viņus skaita līdz. Darīsim to: kopskaits sasniegs 55.000.000 ievainotu, pazudušu un mirušu. Statistika ar visu to nevar tikt galā. Par daudz dzīvību izslidējis mirstīgā cilvēka skatam, aprēķinam un vērtējumam. Nevienš metafizikis nevar saskaitīt nedzimušos, nevienš nezina, cik ražas būtu varēts ievākt no laukiem, kas palika neapsēti. Nekad visā vēsturē cilvēks nav apgājis tik cietīdīgi ar cilvēku. Nekad visā vēsturē kaujas lauki nav bijuši tā aplāti cilvēku likiem, nekad tā piezīdušies asinīm, kā šajā pēdējā un vissmagākajā traģedijā. — Materiālie zaudējumi ir ārpus jebkāda aprēķina. Domā, ka tiešie kafa izdevumi visām valstīm kopā pārsnieguši vienu triljonu (1.000.000.000.000) dolaru. Tātad vairāk nekā 500 dolaru uz katru vīrieti, sievieti un bērnu šajā pasaulē.

— Pirmais kafa noziedznieku saraksts 29. aug. publicēts Londonā, Vašingtonā, Parīzē un Maskavā. Tos tiesās starptautiskais kafa tribunāls Nirnbergā, kur septembrī paredzēto tiesāšanu tiesas zāles griestu iebrukuma dēļ bijis jāatliek līdz oktobra vidum. Sarakstā minēti 24 ievērojamākie nacionālsociālistu Vācijas pārstāvji Hermanis Gērings, Rūdolfs Hess, Joachims f. Ribentrops, Roberts Lejs, Alfrēds Rozenbergs, Hanss Franks, Ernsts Kaltenbrunnars, Vilhelms Friks, Jūlijs Štreichers, Vilhelms Keitels, Valters Funks, Hjalmarš

Šachts, Gustavs Krups f. Bolens un Halbachs, Eriks Rēders, Kārlis Dēnics, Baldurs f. Širachs, Fricis Zaukels, Alberts Špērs, Mārtiņš Bormanis, Francis f. Papens, Alfrēds Jodls, Konstantīns f. Neirats, Arturs Seiss-Inkvarts un Hanss Friče. Sarakstā neminēto nacionālsociālistu lietas vēl izmeklē.

— Gen. Eizenhaūera un feldmaršala Montgomerija galvenajos štābos notiek apspriedes par vairāk kā pusmiljonu poļiem — galvenām kārtām poļu kaņavīriem un no Polijas deportētiem civiliedzīvotājiem, kas aizvien vēl atrodas amerikāņu un angļu okupācijas zonā. Britu militārās valdības un Polijas pagaidu valdības pārstāvji par poļu atgādāšanu dzimtenē spriež arī Berlīnē. Atgriešanās dzimtenē attieksies tikai uz tiem poļiem, kas to vēlas darīt brīvprātīgi. Katram poļim angļu okupācijas zonā angļu virsnieka klātbūtnē noprasis, vai viņš vēlas atgriezties Polijā. Tiem, kas atbildēs noraidsīti, vēlāk vēlreiz dos izdevību norādīt savu lēmumu. Tos, kas Polijā nevēlās atgriezties, pagaidām aprūpēs UNRRA un militārās iestādes, bet vēlāk viņiem sagādās iespēju atrast darbu un jaunu dzimteni citās zemēs.

— Svētdien, 2. sept., gandrīz tieši tānī pat dienā, kad pirms 6 gadiem Hitlerš raidīja savas armijas Polijā, noslēdzās pasaules vēstures dārgākais un asiņainākais kašs. Formālās beigas tam 20 minūšu laikā norisinājās Tokijas līcī uz Savienoto Valstu 3. kafa flotes 45.000 to admirālkuģa „Missouri”, kur Japānas ārlietu ministrs Šigemitsu un Japānas imperijas ģenerālštāba šefs ģen. Umezu parakstīja beznoteikumu kapitulācijas dokumentu, pēc kam to ar saviem parakstiem apliecināja Sabiedroto spēku virspavēlnieks ģen. Mak Arturs un 9 citi Sabiedroto nāciju militāri pārstāvji. — Šajā dienā Staļins radiatorunā paziņoja, ka „Pad. Savienībai ar Japānu jānoslēdzot īpaši rēķini”. Viņš pieminēja, ka Japānas beznoteikumu padošanās nozīmējot to, ka Pad. Savienība dabū Dienvidsahalinu un Kurifu salas un tā iegūst brīvu pieeju Klusajam okeānam.

— Pirmo reizi pēc 7 gadiem šogad piešķirs Nobela miera prēmiju. „UP” ziņo, ka drošākie kandidāti tai ir Rūzvelts (lai arī miris), Vinstons Čerčils, Savienoto Valstu bij. ārlietu ministrs Kordels Halls un Zviedrijas grāfs Bernadots. Informētās aprindās domā, ka nav izslēgtā divkārtša apbalvošana, proti Rūzveltam ar Čerčilu. Pirmā pasaules kafa beigās miera prēmiju saņēma Savienoto Valstu prezidents Vudrovs Vilsons.

TRIMDĀ

BAVĀRIJAS LATVIEŠU VĒSTNEŠA LITERĀRS PIELIKUMS
LITERARY SUPPLEMENT OF THE LATVIAN NEWS BULLETIN IN BAVARIA

I

1945. g. 8. septembrī

Mīnchenē

Rūta Skujiņa

Trimdā

Lai tu esi tālos trimdas celos dzīts,
Lai tu esi visos vējos izkaisīts,
Vienu neaizmirsti: esi uzticīgs!
Esi, kas Tu esi, mūžam nemainīgs.
Varas troņi spoži uzplauksni un dziest,
Sargies savu godu tiem pie kājām sviest.
Lepnā spītā celtu galvu vienmēr ej,
Saki droši visai pasaulei:
Mana tēvu zeme saplosīta līst,
Tai ar jaunu rītu jaunai jāatdzimst.

Arveds Vilks

Cīņa ar sirdsapziņu

Vēsturiska novele

Tas notika 1741. gada augustā netālu no Suntažiem.

Noskaitījis klusībā pateicības lūgšanu, mācītāja amata kandidāts Dāvids Lībknechts piecēlās no bagātīgi klātā vakariņu galda, novēlēja labu nakti nama mātei baronesei Šarlotei fon E. un kopā ar abiem viņas dēliem Akseli un Kārli devās uz vienkārša koka ērbeņa vasaras galu, kur viņam bij ierādīts mazs kambaris blakus bērnu istabai. Jāiet bij cauri virtuvei, no kurienes vienīgās durvis veda pagalmā. Abi puikas tūlin izskrēja sētsvidū, lai pirms gulēt iešanas Mazās Juglas krastos nokārtotu savas vajadzības. Viņu skolotājs, ko tautā sauca par aumeistaru, brīdi pakavējās virtuvē, kur pie lielā skursteņa uz balti noberztā ošu galda pusaugu rokas meita Anniņa mazgāja traukus. Gatavodamies gana amatam kādā latviešu lauku draudzē, kandidāts Dāvids jau otro gadu, sarunājoties ar dzimtdaudim, laužījās zemnieku valodā. Visbiežāk sarunu biedre bij Anniņa, kas viņu labi ierēdzēja, jo nākošais cienītāvs nebija ne uzpūtlis, ne uzmācīgs. Viņš netaunojās pat tad, ja meitene dažkārt vai plīsa no smieklīem, klausoties, kā Dāvidam mežģīgās mēle, lasot priekšā Neihauzena katkisma galvas gabalus.

Šovakar aumeistara jaunskungs diezin kāpēc bij mazrunīgs, lai gan Anniņa bij laba omā, un viņai nesās prāts patriekties. Tikko no pirts nākusi, viņa smaržoja pēc kalmēm, un miesa tvika kā karsts un brūns rupjmaizes kukulis, kas gaida baltus veselīgus zobus. Pārmijis dažus vārdus, Dāvids aplūsa un juta, ka Ne-labais spiež viņu kārām acīm iezīsties meitenes strīpains apakšbrūnčos, kas tikai līdz puslielēm apsedza kailās kājas. Mācītāja amata kandidātam nolīga karsts pār muguru, kad, pacēlis acis, viņš ieraudzīja, ka Anniņai, licoties pār ūdens toveri kuldās priekšā, drusku pašķirās nātnā krekla krūšu izgriezums, un tur draudzīgi salgojās sārtu augļu jumis pilnbriedā. It kā kāds pēkšņi būtu viņam iezvēlīs pa galvu, zili zala dzirkstelaina tumsa iestrāvoja sejā un lika ar vienu roku piekerties pie stenderes. Bet pat šai tumsā Velns vēl reiz pagrieza kandidāta acis, lai rādītu, kā Anniņas dzeltenie, slapjie mati spožiem viļņiem plūst līdz jostai-tik gafi un stipri, ka laikam gan bībeles Simsons nespētu saraut šos valģus.

Par laimi puikas suna rikšiem attecēja atpakaļ, un Sātans atkāpās. Piekodinājīs viņiem garā un patiesībā pārdomāt dienas nedarbus un gatavoties vakara lūgšanai, skolotājs izgāja sētsvidū kārtot tās pašas lietas, ar kuflam jau bij galā viņa audzēkņi. Kaut kur pavisam tuvu rudzoz grieza grieze, stalli zirgi bubināja pēc auzām, un asa sviedru un mēslu smaka iesitās degunā. Nu bij istais laiks mierīgā prātā nolaist liekās gāzes, jo Dāvida vēders bij stipri uzpūsts, un zarnas urkšēja jau labu laiku, kāpēc vakariņu pēdējo cēlienu kandidāts bij gaidījis ar nepacietību, goridams tik bieži savu sēžamo vietu, ka nama māte vairākkārt zīmīgi paskatījās uz viņu. Diemžēl, troksnis iznāca stiprāks un ilgāks nekā paredzēts, un — kaut kas trak! — operācijas vidū piepeši no simtgadu liepas pakrēšļa iznira zirgu pulsis, padevīgi sveicinādam. Skaidrs, ka elles lielkungs bij nolēmis šovakar piesmiēt mācītāja amata kandidātu. Dāvidam svīla pazoles nozieguma vietā, un viņš gandrīz skriešus devās uz upes pusi, lai cerīgu gatvī slēptu savu kaunu.

Ticis drošībā, kandidāts gribēja mesties uz ceļiem zālājā, lai nolūgtos Pestītāju. Viņa sirds dega bēdu un šķīstīšanās krāsnī,

kur Dievs to bij iesviedis. Bet kāda balss, burbulodama pa Mazās Juglas akmeņiem, teica: „Nedari to, jo tā tu pārāk viegli gandarīsi savu grēku!” Tāpēc Dāvids atļaidās uz sola un, saņēmis galvu rokās, turpināja cīņu ar sevi. Viņa nozieguma sastāvs bij skaidrs: ar recidivista apmātību atkal jau kufo reizi bij kritis miesas grēkā, apgrūtinādamas vēderu ar nesātīgu ēšanu. Sākumā, velna uzskūdīts, kas ietupies cerīnos nemitīgi čukstēja ausīs, viņš mēģināja taisnoties, ka istā vainīgā ir nama māte, kas deva vakariņas trīs gaņģos un pie tam neatļaidīgi skubināja ēst aumašam, jo rītu kā svētdienā brokastis došot divas stundas vēlāk. Bet pēc brīža Dāvids atģeiba, ka paštaisiem būs liegta ieeja Kristus godības pilnīgā un mūžīgā valstībā. Acīm redzot sekot pa dvēselu Virsgana pēdām kavēja nepareizi izraudzītā grēksūdzes vieta, kur Ļaunais staigāja pa grantēto gatvi kā savās mājās.

Istā laikā kandidāts atcerējās Anniņas gudrību, ka Velns baidās sērmūksļa, jo krusta zīme sarkanās ogas pierē dara šo koku svētu. Dāvids veicīgi devās uz upmalu un apmetās zem pirmā pilādža. Te, neviens netraucēts, viņš pazemīgi atzinās Dieva jēram, ka vainīga paša negausība. Pēc trūcīgiem studenta gadiem Hallē Dāvids Lībknechts kā aizmērdēts sīvēns ieradās Vidzemē un badīgi tiesāja pilnās blodas, lai gan, būdams pēc dabas caurbīris, diezko nepieņēmas miesās. Majora fon E. muižiņa nebija liela — tikko piecus arklius, mājskolotāja alga kādi piecdesmit dālderī gadā, toties galdu te klāja kā vācu firsta galmā.

Kaut gan šoreiz sērmūkslis gādāja, ka tumsas kēniņš nevar sajaukt viņa prātu, kandidāts pašpārmētumu pirti nopērās gandrīz tikpat balts kā ēngelis, atgādinādamas Dieva jēram, ka, salīdzinot ar pirmā aumeistara gada rijību, viņš tagad parasti ēda ar gausu, aizmirsdams šo gaišo tikumu tikai tais nedaudzās reizēs, kad sevišķi gardas maltītes satracināja viņa kārestības. Diemžēl (to viņš izrunāja nenovēršamības filosofiskā mierā) šī klūme bij uzbrukums arī šovakar, kā laupītāji var uzbrukt katram cēla vīram, neprasot, vai viņš iet uz baznīcu vai krogu. Pirmās ēdiens bij šķivis vistas buljona — tikai viens dziļais šķivis, kamēr nama māte bij izstrēbusi veselus divus. Otrā gaņģī pasniedza cūkas cepeti ar sipoliem, krējuma mērci un pērņa gada brūkleņu ievārijumu, — Dieva vārds, baroneses gabals bij divtik liels un trekns. Kandidāta grēkos krišana notika trešā gaņģī, jo viņš no puikas gadiem bij ieēdināts ar cukura zirņiem. Šoreiz tie gan bij pārbrieduši un miltaini, bet tik labi šķovēti, ka garšoja varēni, kāpēc Dāvids nebija varējis atteikties no nama mātes mīļās uzmācības apēst trīs porcijas.

Ko liegties, tas bij viņa grēks. Barības trakts bij pārbļvēts, spieda pasirdē, un zarnas kurkstēja. Vairākkārt izlāitījis vēderu, pabažot rokas zem bīksēm, Dāvids atviegloti nopūtās, piecēlās un sacīja bez vārdiem: „Kungs! zinu, ka Tavai žēlastībai nav robežu. Tāpēc lūdzu pie Tavām rētām un asinīm, piedod man vēl šoreiz manus grēkus. Solos turpmāk ēst un dzert Gausa mātei par godu. Amen.” Apzinādamies, ka varonīgi izturējās paša uzliktos pārbaudījumus, kandidāts priecīgu sirdi atstāja šķīstīšanās ceplī, neapsvīlīnājis ne mata. Pēc tam pacīlās atgriezās caur virtuvi pie saviem audzēkņiem. Tā bij laba zīme, ka Anniņa viņam šovakar vairs nestājās cēlā.

Bet bērnu istabā aumeistars sadūza no jauna. Divpadsmit gadus vecais Akselis bij piekāvis deviņus gadus veco Kārli, kas tītīdamies bij lielījies ziņot mātei, ka tas pašāvis Anniņai roku zem brunčiem un dabūjis ar slapju lupatu pa seju. Gulēdams savā gultā, Kārlis dica kā kaujams lops. Lai citi nedzirdētu viņa blausānu, Akselis, izliecies caur valējo logu, ērsināja suni ar vārgu kakēnu, ko turēja aiz skausta. Atrās dusmās skolotājs notupināja abus zēnus uz ceļiem par svētvakara miera traucēšanu. Sevišķi kremta tas, ka Akselis bij iedrošinājies ar zemnieku meiteni darīt to, ko viņa audzinātājs nebija atļāvis pat pret savu ligavu, kufas dāvināto porcelāna tasi Dāvids bij paņēmis līdz uz Vidzemi un turēja goda vietā uz galda blakus bībelei. Diezin kāpēc Dāvids jutās aicināts aizstāvēt Anniņu, kas vienmēr bij pret viņu laba un šād un tad nolīga lauku ziedus ūdens krūzē.

Kad abi zēni bij izcietuši savu sodu, Dāvids lika viņiem izģērbties un iet gultā. Te viņiem skaftā balsi bij jāskaita ierastā vakara lūgšana. Akselis iespiējās un teica, ka nezinot, kas viņiem jālūdzas. Pārsteigts kandidāts jautāja, vai tad tie patiesi nejutot, ka esot nolādēti. — Nē, to viņi nevarot saprast. Uz to Dāvids atbildēja, ka visi cilvēki piedzimst grēkos un šo kauna

traipu var nomazgāt vienīgi ar labiem darbiem, biktējot tam Kungam savus nodarījumus. Šai brīdī Kārlis palaida tik stipru smaku, ka aumeistars atrada par vajadzīgu viņam aizrādīt, lai vakariņas bauda ar mēru. Pēc tam viņš turpināja savu celmes spredīki, pārmezdam Akselī, ka tas šovakar spīdzinājis kakēnu un nepieklājīgi izturējies pret Anniņu. Norātais sāka spārdīties kājām un aizvainots izsauca, ka dižciltīgie var ar bauriem rīkoties, kā patik. „Lūk, lai stārstas rītū viņai novelk brunčus un uzskaita kokus!” Pārliecināts, ka Sātans runā ar puikas muti, kandidāts ieskrēja savā istabā pēc vīcas un divreiz ar visu spēku vilka Akselī pa cīskām. Ar to pietika. Abi puikas uzrāva segas pār galvu un aplusa. Jau no Frankes meiteņu skolas laikiem, kur Dāvids Libknechts studiju gados pelnījis kā audzinātājs, viņš zināja, ka skolotāja rikste bērniem ir tikpat svētīga kā Dieva rikste pieaugušiem.

Tādā kārtā notirijis savu audzēkņu dvēseles kūpošo dakti, Dāvids nolēma doties pie miera. Gērbjoties viņš kļuva nodziedāja dažus jaukus asins pantiņus par Dieva jēru. Tie viņu aizgrāba līdz asarām. Nokritis celos, pateicās jēram par bagāto sestdienas ražu, ko bij ievācis viņa rētās, piebīldams, ka pateicībā par parādīto žēlastību vēlētos skūpstīt. Pestītāja pienāglotās kājas. Piecēlies ieraudzīja ligavas dāvināto tasi un taisījis to saplēst, lai pierādītu, ka spēj tam Kungam par prieku atteikties pat no visdārgākās piemiņas, kas viņu saistīja ar dzimteni. Bet kāds labs gars pamācīja, ka tas nav vajadzīgs, jo Pestītājs zina, ka kandidāta sirds nepieder ligavai, bet viņam.

Iegājis gultā, Dāvids nopūtās. „Dārgais Jēst! tā kā es guļu Tavās vātīs, aizspied manas acis. Paliec visnotaļ pie manis, lai Tavam bērnam nenotiek nekas launs. Apsedz savu cālīti, ja tas ir Tavs prāts, lai viņam neuzbrūk elles vanags.” Tikai pēc ilgāka laika mācītāja amata kandidāts iekrita murgainā miegā, jo segas bij biezas, istaba karsta, un pakrūtē žņaudza. Lietuvēns mocīja viņu ar netikliem sapņiem, no kuriem pamodās pirmos gaitos, nospārdījies kails, pilnīgi slapjš. Atcerējās redzēto: jumprava Marija viņa acu priekšā bij dzemdējusi Kristus bērnu. Bet labi ieskatījies gaistošā sievietes tēlā, šausmās nodrebēja: nevis Diev-māte, bet rokas meita Anniņa bij viņam rādījusies sapnīs — šķista un balta, tikko no pirts nākusi, ar pakulu pierieteni nātina kreklam un rudzu kukēm zeltainos matos. Cauri sviedru smakai Dāvids vēl saoda kalmju smaržu uz sava spilvena. Izberzis ar dūrēm acis, ielēca no gultas un gāja pie mazgājamās bļodas atvēsināt seju ar ūdeni. Laukā jau svīda krēsla, un pārsteigts viņš ieraudzīja, ka krūzē patiesi bij ielikts liels pušķis rudzu puku. Tā tad nevis murgi, bet patiesi klēpja grēks. Pākēris pave-dējas ziedus, atvēra logu un izmeta laukā. Pēc tam, mēnešsērd-zigam līdzīgs, izkāpa pats un nejuta, ka muižas Duksis, stā-pīdamies un žāvādamies, pienāca viņam klāt, nolaizīja basās kājās sasvīdušos pirkstus un atpūties sāka kasīt blusas. Nemaņā nokārtotais nazārs vajadzības, Dāvids ielēca atpakaļ istabā un iekrita gultā, smags kā saglumējis akmens.

Tas nebija miegs, bet viduslaiku misterija, ko šai svētdienas rītā starp pirmiem un trešiem gailiem piedzīvoja Dāvids Libknechts. Elles vanags atkal plosīja Kristus cālīti, ka spalvas vien putēja. Šoreiz Velns viņam uzmācās Šarlotes fon E. izskatā. Baronese bij kaila kā Ieva paradīzes dārzā pēc grēkos krišanas. Tikai kājās viņai bij jātnieces zābaki un rokā pātaga. Šarlotes augums izstaroja tik spožu jāntārpiņa gaismu, ka Dāvids varēja skaidri saskatīt melnu kārpū starp lāpstiņām un tumšu dzimuma zīmi kreisos sānos. Citādi viņas miesa bij balta un kupla kā piena kunkulis. Zaudējusi kaunu un godu, nama māte visādi gorījās gar kandidāta vienkaršo koka galdiņu; nīcīgi atnīrgusi zobus, it kā riebumā, aizsvieda ligavas porcelāna tasi kaktā; taisīja raganas lēcienus gaisā un pēkšņi atradās Dāvida gultas kājgalī ar seju pret gulētāju. Tad, graciozi svaīdīdama pātagu no viena gurna uz otru, uzsāka šādu sarunu.

„Es tev atnesu jaunu priecās vēsti, Dāvid.”

— Vienīgā priecās mācība ir evaņģēlijs un Pestītāja lielā žēlastība.

„Atļauju tev to sludināt maniem zēniem un kalpiem.”

— Tā Kunga priekšā visi esam līdzīgi, kopš Ieva baudīja laba un ļauna atziņas aizliegto augli.

„Kopš mans vīrs ir majors keizara gvardijā un pameta mani vienu salmu atraītnēs, sirds ilgojas pēc aizliegtiem augļiem.”

— Ja tas Kungs kādu pametis pištos, tad Viņa varā pacelt to atkal galma dāmas godībā; ja Viņš tevi šonakt izģērbis Sātanam par prieku, tad zemojies Viņa priekšā, un tu tiksi ieģērbta tiklības purpurā.

„Nācu, lai zemosos tavā priekšā, Dāvid! Kod manā ābolā, un tu redzēsi, ka levai ir saldi augļi nevien paradīzē, bet arī visos citos dārzos.”

— Tie ir krāšņi tikai no skata, bet serdē graužas mūžīgas pazudināšanas tārs.

„Vidzemes kungi serdes izmet cūkām.”

— Neesmu kungs, bet tavs algādzis.

„Tomēr virskīgas sulas pierietējis kā tikko ienācies ābols. Taisni tāpēc metu savas grēcīgās acis uz tevi.”

— Man Vācēmē pašam saderēta ligava.

„Ak tā! Un tomēr tu snaiksties kā arams zirgs, kas nedēlām nav redzējis auzas, pāri sētai pēc dadziem un lopu cēla nezālēm. Es domāju savu rīku meitu Anniņu.”

— Šis nevainīgais bērns māca man zemnieku valodu, lai dienās varētu kļūt par draudzes ganu latviešu zemē.

„Liekulī! vēl stundu atpakaļ tu ar viņu sapņoji vienā gultā. Visa istaba smaržo pēc kalmēm.”

Kandidāts nosvīda no kauna un bailēm. Pats Nelabais kveldi-nāja viņa rīkli ar nokaitētu dzelzi. Mēģināja kustēties un no-vērsties no Šarlotes, bet locekli bij kā pamirusi.

„Tu lokies kā tārs nozieguma vietā!” ļaunā priekā iesaucās baronese. „Es varētu tevi samīt, lai tikai slapjums stāsta tavu puicisko glēvumu. Bet tu man esi vajadzīgs. Nogādāšu šo skuki pie malas, gan tad pats smilstēsi pēc manis.”

Atpāties no pirmā izbīļa, kandidāts atkal domās iekērās sa-vas ligavas stērbelēs.

— Es jau teicu, ka man ir saderēta brūte.

„To tev vairs neredzēt kā sava deguna galu, ja patiesi esi iecerējis mācītāja muižu Vidzemē.”

— Ak Kungs! tik daudz brīvu vietu, kopš Tērbatas universi-tāte slēgta, ka vecais Fišers katru ārzemnieku saņem atplestām rokām.

„Vēcais ģenerālsuperintendents var katru dienu nolikt kafoti un tad?”

„Vai viņa pēctecis iztikas bez studētiem vācu vīriem? Tu tak zini, ka jūšējie ir kraupainas avis tā Kunga viņa dārzā, ko baz-nīcas virsgans pa desmitiem padzinīs no amata dzeršanas, ļauli-bas pārkāpšanas, zemnieku dirāšanas un citu nāves grēku dēļ.

„Kraupaina avs tomēr ir avs, bet ne āzis, kas griež ragus pret saviem maizes tēviem. Kamēr vien kungiem būs kāda teikšana par baznīcām, mēs necietisim, ka brātu draudzes murgotāji ku-rina mums elļi zemes virsū. Tad jau labāk zemnieku dirātāji nekā kūditāji.”

— Es nekūdu, bet sludinā atdzimšanu, bērna nevainībā pie-lūdžot Kristu kā savas dvēseles brūtganu un glābēju.

„Tu esi iejūdzies Hernhūtes arklā, — ar to pietiek, lai land-tāgs izsludinātu tevi par musinātāju. Piemini manus vārdus: agru vai vēlū mēs jūs padarīsim melnus un maziņus, jo negri-bam piedzīvot, lai visa Vidzeme kļūst par tādu pašu trako namu, kāda ir Valmiera. Vai gan bez tavas aizbildnības tava debess brūte iedrošinātos sist manam dēlam ar rīku lupatu sejā?”

— Akselī to bij pelnījis.

„Tad arī tu esi pelnījis, lai ar suņiem aizraida no savas muižas.”

Kandidāts aplusa, zinādams, ka augstos rados ieprecētā majora kundze ar saviem sakariem varēja sagandēt viņa muižu. Turpretim dzīvojot saticīgi un slēpjot savu pārliecību, viņš jau pēc pusgada drīkstēja cerēt uz draudzes gana amata tepat kai-miņos.

Tikko manāmas putas parādījās Šarlotes kaislīgās mutes lūpu kaktiņos. Viņas acu redzokli virmoja kā atvari. Krūtīs brāzmāini cilājās. Ar kakes izmanību baronese sagrāba kandidāta plecus un tos krampjaini žņaudzīja, nevaldāmā iekārē vairāk gārdzot nekā runājot.

„Viss tiks piedots, ja solies piederēt man. Nebūsi ne pirmais, ne pēdējais baznīckungs, kas pārkāpj laulību. Kraupainām avīm mūsu hercoģistē ir zālains ganības. Tev nebūs muižas dēļ jā-prece veca sacērvēlējusi mācītāja atraītnē, ne arī jāapgāda bā-riņi. Ja būsi gudrs un izmanīgs, laikā atteikdamies no kecerīgiem murgiem, rūpēšos, lai vecuma dienās kļūsti par Vidzemes virs-ganu. Tad, citus pamācot un pārmācot, varēsi nožēlot jaunības grēkus. Tikai šovakar esi mans — tikai šovakar! Gan jau pēc tam pats nēgausīgi lūgsies mana salduma.”

Gaili dziedāja trešo reizi, un kandidāts spēcīgiem elkoņa vēzieniem atgrūda Šarloti, izraudams viņai pātagu no rokām. No visa spēka cirta lietuvēnam pa baltām paslepenēm, pie kam pātagas gals kēra arī krūtīs.

— Atkāpies, elles m....!

Viņa jautri iesmējās un uz vecas slotas jāteniski izlidoja caur logu. Atžilbis kandidāts staustīja sev uz pieres sūrkstošu rētu: picķa bij trāpījusi viņu pašu. Dzestra gaisma spīdās istabā, un viņš piecēlās, lai aiztaisītu logu. Blakus puikas kaut ko muldēja pa miegam, saukdami māti. Dāvids kritamās kaītes lēkmē likās gultā un dziļi iemīga, kamēr vēlā rītā to modināja istabene, stipri daudzoties pie durvīm.

Kandidāts ilgi nespēja atjēgties. Viņa apziņa bij sadūlkota, grūžu piemētāta. Galva vai plīsa pēc nakts paģirām. Paraudzījies spoguļī, vēroja zilus lokus ap iekritušām acīm un zaļu situmu pierē. Mazgājoties pamanīja ligavas tasi bez osas istabas kaktā. It kā tam tā vajadzētu būt, mierīgi turpināja rīta tualetī. Kārto-dams sagandēto gultu, atsevišķiem posmiem sāka atcerēties savu klēpja grēku. Notvika pār visu seju un dobjī nodziedāja pirmo pantiņu no ierastās pietistu dziesmas „Will dich dann in Wollust weiden”.

Pie brokašku galda nama māte jau sēdēja ar abiem dēliem. Akseļi dedzīgi kaut ko sūdzēja, bet, ienākot skolotājam, aprīvās.

Šarlote vēlīgi satvēra Dāvidu savu brūno acu knaiblēm un ironiski piebilda:

„Jūs izskatāties noguris, it kā būtu cīnījušies ar pašu Nelabo. Ko redzu, jums pat pierē puns! Pusdienās būs draudzes mācītājs, izsūdzat viņam savus steponos grēkus. Lūdzu, pie galda.“

Galvu nodūris, kandidāts maziem malkiem dzēra kafiju. No majora kundzes vārdiem bij skaidrs, ka viņa runā zinātājas valodu. Tātad pagājušās nakts rēgainie redzējumi bij īstenība. Lai izkļiedētu katras šaubas, Dāvids slepus pašķīlēja uz nama mātes krūšu izgriezumam. Ja Velns neapmānīja viņa acis, tur tiešām kreisā pusē bij sarkana svītra. Savu bēdu pirti nosvida tik stipri, ka kreklis lipa pie muguras. Otru tasīti dzefot, Šarlote pavēlēja zēniem atstāt ēdamistabu, kas bij jau paēduši un sāka dervēlēt. Redzot, ka ari kandidāts taisās celties, lūdza viņu palikt. Dāvids ievīka galvu plecās un gaidīja.

„Nezināju, ka jūs, Lībknechta kungs, nemīlat pukes.“

— Pavisam otrādi, šai grēku ielejā tas ir vienīgais šķīstais prieks.

„Vai tādā gadījumā driksu zināt, kāpēc jūs izmetāt pa logu manis sūtītās rudzu pukes?“

Kandidāts pabērēja ar roku pieri un mirkšķināja acis, cenždamies atcerēties pagājušās nakts dēkainos notikumus. Pareizi, Anniņa sapņos bij pie viņa. Dāvids dega kā uz pannas. — Nevarēju iedomāties, ka sūtītāja esat jūs!

„Vai tad manā mājā vēl kāda cita iedrošinās pagodināt jūs ar ziediem?“

— Anniņa.

Kā noplikēta, nama māte uztrūkās no galda un apgāza kafijas tasi.

„Necērēju, ka jums tik slikta gaume, kandidāta kungs. Varat iet!“

Gara sajukuma stāvoklī Dāvids atstāja apvainoto majora kundzi un apmāts klīda pa rudens laukiem, neredzēdams pretimnācējus, kas viņu goddevīgi sveicināja. Pirms pusdienām kandidāts savā kambarī nodziedāja mīlāko asins pantiņu „Ihr aufgerissnen Wunden“. Bez mājiniekiem pie galda sēdēja mācītājs L. un Katriņkalna īpašnieks majors fon Š. Abi ciemiņi bij dzīves priecīgi viri pusmūžā, kas pēc pirmām viņa glāzēm sāka debatēt par Hernhūti un grāfu Cincendorfu, dēvēdami to par bīstamu plānpriātu, ko valdība jau izraidījusi no viņa tēvzemes. Kad kandidāts pavēra muti, lai aizstāvētu nonievāto, nama māte tik cieši paskatījās viņā, ka Dāvids, atminēdamies sapnī izteiktos draudus, aplūsa un klusu nopūtās pie sevis: „Pestītāj, apzēlojies par savu baznīcu!“ Viņš atkal nogrima nakts redzējumos un pamodās, liekot sev uz šķīvja otro gabalu tela gaļas, kad iešāvās prāta tik Kunga vārdi „Kas ēd manu miesu“.

Pēc pusdienām, kas pretēji labiem nodomiem, bij ieturētas pār mēru, kandidāts atgriezās savā istabā un nolūdzās Dieva jēru. Pēc kāda laika viņu apmeklēja mācītājs un nama mātes uzdevumu apjautājās par Lībknechta veselību. Draudzes gans bij labā omā, uzplūksnāja viņam uz pleca un nekaugrīgi iesmējās:

„Majora kundze domā, ka lietuvēns jādod jūs pa naktīm. Kā visas sievietes, viņa ir mānītīga. Protams, nevis Nelabais kār-dina, bet paša asinis. Lai varētu atplaukt, jums kā bērnam pavasarī jānolaiž sulas. Nu, mans jaunais draugs, jūsu gados, kamēr nebiju ievests amatā, nevienam paglitam skukim negriezu ceļu. Nevajaga pašiem taku uz debesīm padarīt grūtu.“

— Celš gan ir plats, bet vārti šauri.

„Ja tie būtu tik šauri, ka pa viņiem nevar iespiesties gans, ko tad lai dara mūsu ganāmpulks?“

Pēc tam mācītājs pastāstīja jaunākās ziņas par pārmaiņām Halles universitātes mācības spēku sastāvā un uzsāka dogmatisku strīdu par dažām vietām jaunākā bībeles tulkojumā. Piēlīstī lietojot tādas jēdzienus, kas neesot sastopami svētos rakstos, paštaisnā iedomībā uzskatot vienīgi sevi par Dieva izredzētiem, kāpēc debesis viņus nozēlojot, bet zeme izsmējot. Lai pielabinātos vienkāršiem ļaudīm, noliedzot, ka elles mokas būs mūžīgas, pie kam sagrozot bībeles grieķu tekstu, patvaļīgi to iztulkojot savas sekts vajadzībām. Kandidāts nenocietās un atcirta:

— Katrs cilvēks nes eļli savās krūtīs!

„Nevienam normālam vīrietim manos gados nav jābīstas no sirdsapziņas terrora uzbrukumiem.“

Beidzot disputu, mācītājs uzaicināja kandidātu kopā ar viņu un majoru fon Š. apciemot kapteini T., kas bij viens no baroneses tuvākiem kaimiņiem. Dabūjis Pestītāja atļauju, Lībknechts pieņēma šo ielūgumu, lai nebūtu visu dienu jāpaliek Šarlotes tuvumā.

Kapteinis bij vecpuišs palicis Ziemeļu kafa invalids, ko nebij pieveicis ne mēris, ne lode. Par spīti mazai muižai un šauriem apstākļiem viņš ar epikurieša mieru baudīja dzīvi, neticēdams, ka varētu būt vēl kāda cita labāka pasaule, kur tikpat jauki garšo degvīns un cūkas miesa. Lai gan Dāvids pašā sākumā sajuta nama tēva un savu garīgo pretstatību, viņš vairākkārt smējās līdz ar citiem par kapteiņa jokiem un brīnīšīgām dēkām, ko vēlāk rūgti nozēloja kā rakstura vājumu. Pēc vakariņām, kas bij vienkāršas, bet treknas, jaunais kandidāts vismaz Dieva jēram gribēja parādīt, ka ir krietnāks nekā pārējie viesi.

Tāpēc tiem taisoties spēlēt, pakampa kārtis, izlikdamies, ka grib tās sadedzināt. Viesi saprata, ka tā nav nopietnība, atņēma viņam kārsu partiju un sakūdīja mācītāju, lai tas apskaidro sava nākošā amata brāla prātu. Viņi divatā atsēdās pie atsevišķa galda, un, kārsu spēlmaņu netraucēti, turpināja Šarlotes fon E. namā iesākto sarunu.

Mācītājs teica, ka pats gan nespēlējot, bet uzskatot kārsu spēli par atļautu, jo tā vingrinot prātu. Kandidāts iebilda, ka dvēseles spēkus vajagot taupīt dievvārdu apcerei, nevis šķiest nederīgām lietām. Tad jau ari prātījumus par ateistu mācībām, kas bez šaubām asina mūsu gara spējas, nāktos atzīt par Dievam patīkamu darbu. Redzami aizkārt, mācītājs vēsi aizrādīja:

„Nevār tak vienmēr lasīt bībeli!“

— Istiem kristiešiem dievvārdi sirdi, bet kārtis spēlējot Velns uzmācās ar savām mākslām.

„Draudzes gāna uzdevums nav savai draudzei padarīt dzīvi grūtu.“

— Man būtu daudz grūtāk spēlēt nekā atteikties no spēles.

„Viegli atteikties no tā, kas mums nesagādā prieku. Bet pamēģināt neest.“

— Es nedrīkstu ēst tā, it kā tā būtu mana sirdslieta. Jāēd un jādzeļ tam Kungam par godu.

„Tad atļaujiet teikt, ka stingri turoties pie šiem principiem jūsu istā vieta būtu nevis mācītāja muižā, bet klosterī.“

— Katotu baznīcā bij daudz kas labs un pārbaudīts, ko reformācija atmēta ciņas karstumā, izgāžot no ticības vannas netīro ūdeni kopā ar Jēzus bērnu. Mēs, piētisti, pa daļai atgriežamies pie šīm mūžīgām vērtībām.

„Šai ziņā nekad nesapratīsimies.“

Kandidāts neko neatbildēja, bet nodomāja, ka par spīti kopīgam amatam viņi bij garīgi sveši cilvēki. Uzskatīdams sarunu par nobeigtu, mācītājs pievienojās spēlmaņiem, lai iebaudītu dzērienus. Juzdamies lieks, kandidāts iegāja bibliotēkas istabā.

Viņš bij pārsteigts par grāmatu daudzumu un labumu. Pēc pavirša vērtējuma pārsvarā bij antikie un viduslaiku autori latīņu un grieķu valodā. Kapteinis jaunībā bij baudījis akadēmisku izglītību ārzemēs, bet tagad spiests dzīvot starp garīgi pamīrušiem kārtas biedriem, centās aiz dēkainā un smējēja maskas slēpt savas dzīves traģediju.

Paņēmis no plaukta Augustina autobiogrāfiju, kandidāts tā aizrāvās lasot, ka nemanīja kalponi iedēdam uguni. Pulkstenis bij jau pāri desmitiem, kad nama tēvs iegriezās pie viņa, lai apjautātos par labklājību. Ieraudzījis viesi ar Augustīnu rokā, savādi paskatījās, mulsi pasmaidīja un ar dzērāja valstīdību atzinās:

„Man jums jāsaka taisni acis, ka esat pavisam citāds nekā mani tautieši. Zēl, ka nepazīnāms agrāk, — būtu jums piedāvājis sava sekretāra un bīkstēva amatu.“

— Es pats bīkēju tam Kungam katru stundu.

„Jūsu gados grēksūdze ir meklēta niekošanās, ar ko velti apgrūtināt dievīko. Majestāti. Vispirms vajaga tik dziļi krist grēkos un vārtīties netiklības dubļos kā Augustīns jaunībā, lai Dievs noticētu, ka viņa Atzišanās vīra gados patiesi nāk no sirds, un tad visu piedotu.“

Pašam neapzinoties, kapteiņa vārdi krita auglīgā zemē. Braucot mājā, ar patapināto Augustīna sējumu rokā, Dāvids neatlaidīgi domāja, vai tiešām viņš ar dienīšiem sīkumiem pārāk bieži netraucē Dieva jēru un neklūst smieklīgs Viņa acīs.

Tā iekšēji aizlauzts un jaunu ceļu meklēdams, kandidāts bij viegli pasaucams uz pirmo necelu. Lai gan tuvojās pusnakts, Šarlotes fon E. gulāmistabā bij vēl uguns. Dāvids centās pēc iespējas klusi ielīst savā kambarī. Te viņu ciešā lokā ielenca pagājušās nakts redzējumi, lai no jauna to gūstītu. Mikstām spārnu vēdām sikspārnis izlidoja pa logu. Uz galda traukā bij svaigās rudzu pukes. Blakus tām nolikta kandidātam adresēta vēstule, kas saturēja tikai vienu teikumu: „lūdzu tūlī pie sevis“. Acīm redzot Šarlote viņu gaidīja.

Bez savas gribas Dāvids gāja pretim liktenim. Vieglā nakts tērpā majora kundze sēdēja mikstā atzveltnes krēslā un lasīja romānu. Pie sienas lukturi dega vaska sveces. Lavandulas eļļas patīkama smarža iesītās nāsīs, pārkāpjot gulāmistabas sliekšni. Pasniedzot roku skūpstam, Šarlotes dilbs līdz pat elkonam iznīra no platās piedurknes. Uzaicinājusi ar galvas mājienu sēsties, viņa strauji noliecās, lai noliktu grāmatu. Dzīlā plecu izgriezumā Dāvids ievēroja melnu kārpū starp lāpstīnām. Nu pat neticīgam Tomam bij jāsaprot, kas bij tā spoku jātniece, kas viņu sapņos kārdināja. Nabaga kandidātam noreiba galva; viņš stāvēja bezdibena malā. Bet nama māte nelava bēgt uz drošāku vietu. Neprasidama atļauju, viņa ielēja Dāvidam tēju un no resnas, zemas krūkas kādu zaļu šķidrumu.

„Nebrīnāties, ka tik vēlā stundā aicināju pie sevis. Pēdējā laikā mani moka bezmiegs un ļauni sapņi, kāpēc parasti eju gulēt tikai trešos gaitos.“

— Trešos gaitos? Cik divaini! taisni šai laikā jūs šorīt gājāt gar manu logu. — Izteicis šos vārdus, Dāvids brīnījās, ka kāds svešnieks runā ar viņa muti tik neprātīgu valodu.

„Gar jūsu logu?“ viņa māksloti iesmējās. „Tur ir kāds pār-

pratums! Jūs esat saļaukušī mani ar kādu citu. Aprakstat, kā viņa bij ģērbusies."

Kandidātam apstājās sirds, un aizžņaudzās rīkle. Velns satvēra viņa roku, iesvieda pirkstos glāzi un pielika pie lūpām, pagāzdams, kamēr bij izdzerta līdz dibenam. Zaļā dzira bij saldi lipīga un tik ugunīga kā kausēta alva, kas sīkiem pilieniem kāpa pa dzīslām uz galvu. Redzot Dāvida apjukumu, majora kundze turpināja.

"Es jums palīdzēšu: basas kājas, strīpaini brunči, gaīri blondi mati, vidēja auguma. Saskan?"

Raganas dzira jau bij atraisījusi Dāvida mēli un vedināja uz neprātīgiem darbiem. Kapteinis ironiski čukstēja pie auss: "Kāpēc tev jābūt svētakam par svēto Augustīnu? Abols ir ienācies, tikai noplūc!"

— Viņa nebij gaišmate, bet balta gan.

"Tātad kāds muižas sievišķis baltā palagā gribējis jūs izjokot, lai redzētu, vai kandidāta kungs baidās no ķēmiem?"

— Bez palaga.

"Kā jūs teicāt?" Šarlote piemiedza acis un iekoda apakšlūpā. Tad viltīgi pasmaidīja un piebilda. "Jūs redzējāt Dievmāti ar Kristus bērnu?"

Tumsas ķēniņš kaut kur kaktā sprausloja no smiekliem. Bet tagad kandidātam tas bij vienaldzīgi.

— Bez bērna.

"Aha! nu es sapratu: viņa bij kā Ieva paradīzes dārzā."

— Ievai nebij ne jātnieces zābaku, ne pātagas.

Dāvida cirtiens bij tik spējš, ka Šarlote salecās, aizvēra acis un lāva pilnīgajām krūtīm vērsmaini trakot melnā zīda aizsegā, ko viduklī cieši apžņaudza sarkana lenta. Pieminot pātagu, nama māte nevilus atkabināja lentu, un kandidāts ieraudzīja īsu svītru kreisās krūts augšdaļā. Pēc tam Nelabais pagrieza viņa galvu uz drēbju skapi, kur kaktā mētājās gaīri zābaki. Apavu putekļaino virsu bij izraibinājuši dažī rasas pilieni.

"Tālāk!" atskanēja klusa, iekāres aptumšota balss.

— Starp lāpstīnām bij melna...

"Pietieki!" Šarlote valdonīgi pavēlēja, nobālēja un grīlodamās piecēlās, ar vienu roku balstīdamās pret krēsla atzvelni. "Man palika nelabi. Lūdzu, pieturat!"

Dāvids apņēma nama māti ap vidukli, bet viņa lāva savam augumam slidēt, rokām apvijot kandidāta plecus. Viņš aizmirsā savu Dievu...

Pirmdienas rītā trešos gaišos Dāvids Lībknechts sapņainām acīm ielavījās savā kambarī. Aiz sienas puikas pa miegam runāja un kaut ko stāstīja mātei. Nenoskaitījis nevienu asins pantiņu, neizsūdžējis savu grēku Dieva jēram, kandidāts ar gaišu bērna smaidu likās gultā un tik dziļi aizmiga, ka neredzēja nevienu sapni.

Ap brokastīm viņš pamodās tik labā omā, ka noglaudīja galvu abiem zēniem. Viņš varētu bez iekāres noskūpstīt arī Anniņas krāšņo muti, bet viņas vietā virtuvē ap traukiem likājās jaunā rīku meita — neglītai raganai līdzīga vecene.

Arveds Švābe

Dundagas dievainies

(Kureliešu piemiņai)

Balade

Šai trakajā novembra naktī,
Kad zeme ar debesīm jaucas,
Pa dundziņu siliem velns traucas
Uz bāku, kas nomoda vakti.

Kērc vārnas, dun liedaga bruģis, —
Kāds zārks tur ar viltiem lec polkā!
Dziest piepeši ugunis Kolkā, —
Bez stūres, bez zvaigznēm skrien kuģis.

Velns zvana kā kapos un krastā
Vil kuģi ar dvēselu kravu,
Lai sēklos to gūtu par savu, —
Šo kuģi, kam buras pusmastā.

— Kam laužu? Ko slēpjieties skatam
Šai šķirstā no Visbijas ostas?
Kas dzīvi, lai kraušanaī mostas, —
Es pārku par zeltu un tratām.

Bet velti kungs negaisā skraida
Ap bāku, kur tumšs viss kā akā;
Par velti velns ministra frakā
No nelaikiem atbildi gaida.

Kāds negals! jau jūfa rimt domā,
Un atlido ērmīgi kīri;
Uz klāja sāk kārtoties vīri, —
Un vikingu Gulbis peld jomā.

Deg ziemsvētku egles vai masti, —
Gaišs spulgo tik gaiši kā dienā!

Un zēvele nosmird tur plienā,
Kur frakā kungs, ierāvis asti.

No kuģa kāpj rex Lammekinus
Ar sūtnu un koniņu svitu, —
Tik varens, ka kļuvis par mītu
Kā Starkads un teiksmainais Vinus.

Tad svinīgos bruņnieka solos
Nāk Penikis — Kurzemes lauva;
Tik baisa ar krieviem bij kauva,
Ka dimdēja leišos un polos.

Un pēcgālā pulkvedis Briedis
Un dvēselu puteņa strelki, —
Pie krūtīm ar sarkanu nelki
Tos kaujās pret vāciešiem sviedis.

Pa dundziņu siliem iet veli,
Lai pārvestu aizsaules laime,
Kas krituši brālīgā saimē, —
Un starot sāk taki un celi.

Zem priedes starp asiņu gālēm
Dus vīrsnieks ar pāršķeltu brūci
Un nejūt vairs Kangara dūci,
Gars maldās pa aizredzes tālēm.

Tam liekas, ka atkal mīt taigā
Pie Baikala, pulcējot vadus,
Kur, nometis pusmūža gadus,
Ar jaunības sirdsdedzi staigā.

Tad Imanta viņu ved mājās
Pa ūdeņiem tāliem un plašiem
Pie Daugavas vanagiem brašiem,
Kur klāņos vēl kāvi bij kājās.

No Baltijas jūfas līdz Klusai
Viņš cirta mums tēvzemi brīvu.
Mans Dievs! cik bij ciņu, cik sīvu,
Līdz velēnu mantoja dusai.

"Ak, kaptein! patiesi reiz galā
Nu gaitas un nedienas tavas;
Daudz asiņu, vairāk vēl slavas, —
Nu iemūžots dievotā salā."

Tā runāja pulkvedis Briedis
Un pācēla zobenu godam,
Un vairogi draudēja Jodam,
Kas pazuda, rītausnā ģiedis.

Un Putnu celš liecās līdz zariem,
Lai svētītu dievaiņu stundu,
Un zilītes uzsāka jundu, —
Kā sarma viz stigas zem gariem.

Tad sakustas ķēnišķais gājiens
Un atgriežas lēnām uz krastu,
Un Lamekins rokās nes nastu
Tik spožu kā dimantu klājiens.

Vairs nemana pusnakti baigo,
Kad bākā dzied ierastās zvaņas;
Un enkuri celas bez skaņas,
Un jūfa kā sudrabā zaigo.

Klāra Zāle

Tirolē

Veltīgi sniegainie kalni māj
Itin kā pasaku pilis.
Veltīgi ielejas ziedus klāj,
Mākoņi dziedrajos augstumos stāj,
Enojas ezeri zili.

Šim skaistumam dvēsele neaiztris, —
Mana dzimtene palika ugunīs.

Pasmaida svešinieks, roku spiež,
Jautā: „No kurienes esi?
Viesuli pasauli virpuli griež,
Smāids aizklāj sāpes, ko dvēsele cieš,
Bet tu kādu svētumu nesi."

— Ak, svētums, viens svētums tik dvēselē trīs, —
Tā zeme, kas palika ugunīs.

„Ver acis, — te jauna tev dzimtene būs;
Šie laudis un kalni tev draugos."

— Kaut dvēsele celas un pāri kūš,
Nav saknes, kas dzilumos tuvinā mūs, —
Es visā kā mirusi raugos.

Tik viena mīfa smeldz asinīs:
Mana dzimtene palika ugunīs.

Redaktors (Editor): Arveds Švābe